

IJmuider Courant

Overheidsinformatie

De gemeente Velsen doet vaak veel te lang over Woo-verzoeken en doet aan creatief rekenen als het om aantallen aankomt

01-07-24, 12:55

Woo-verzoeken in Velsen duren te lang. © Maarten Wolterink

VELSEN Van de zeventien Woo-verzoeken die de gemeente Velsen het afgelopen anderhalf jaar heeft gepubliceerd, zijn er slechts twee binnen de wettelijke termijn van vier weken afgehandeld. Daarnaast zetten we vraagtekens bij de totaalcijfers: er zijn zeventien verzoeken openbaar gemaakt, terwijl er volgens Velsen tachtig zijn ingediend. Waarom zijn die dan niet openbaar in te zien?

De gemeente Velsen zegt tussen 1 januari 2023 tot vorige week tachtig Woo-verzoeken binnen te hebben gekregen (zie kader). De Wet open overheid (Woo) schrijft voor dat de overheid binnen vier weken het verzoek beantwoordt. In hoeveel van de tachtig gevallen dat de gemeente Velsen lukt, is onduidelijk. Die informatie is volgens een woordvoerder niet uit het systeem te halen.

Totaalaantal

Wat opmerkelijk is, is dat van de tachtig verzoeken er zeventien openbaar gepubliceerd staan op de site van de gemeente: tien uit 2023, de volgende zeven dit jaar. Volgens een gemeentewoordvoerder komt dat onder andere omdat er onder de tachtig verzoeken ook verzoeken zijn die naderhand zijn ingetrokken. „Als er tachtig Woo-verzoeken zijn ingediend, dan moeten er wettelijk tachtig Woo-verzoeken worden gepubliceerd”, reageert Serv Wiemers. Hij is directeur van de onafhankelijke en landelijk opererende stichting Open State Foundation. Die stichting wil bijdragen aan een digitaal transparante overheid. „Bij het berekenen van het totaal aantal ingediende Woo-verzoeken moet je het aantal ingetrokken verzoeken buiten beschouwing laten.”

Tachtig klopt niet

Volgens de gemeentewoordvoerder zijn er tachtig verzoeken binnengekomen sinds begin 2023. Er zijn er zeventien gepubliceerd, maar „daar komen er snel drie bij”, aldus de zegsman. Er worden deze week twee besluiten genomen en één verzoek moet nog openbaar worden gemaakt. Daarnaast lopen er nog zeven actuele verzoeken.

Alles bij elkaar opgeteld komt het totaal dan uit op 27 verzoeken, lang geen tachtig. Dat komt volgens de woordvoerder omdat bij die tachtig ook

- 1) verzoeken zitten die zijn ingetrokken. Als Velsen een verzoek ontvangt, belt de Woo-coördinator met de indiener. Zo blijkt regelmatig dat de indiener op een andere manier geholpen kan worden waardoor het verzoek ingetrokken wordt. Volgens Siev Wiemers van de Open State Foundation gelden ingetrokken verzoeken niet als ingediend verzoek.
- 2) Er worden door Velsen verzoeken afgewezen omdat de gemeente de opgevraagde informatie niet heeft of niet mag delen. Die categorie noemt Wiemers vreemd: „Overheidsinformatie is standaard open. Een paar dingen kunnen worden weggelakt, maar afwijzen?”
- 3) Er zijn verzoeken die buiten behandeling worden gesteld omdat ze niet juist worden ingediend. Als de Woo-coördinator daarover contact opneemt, gebeurt het meermaals dat ze niets meer van de indiener hoort.
- 4) Er worden verzoeken ingediend onder de Wet open overheid, maar eigenlijk zijn die verzoeken informatieverzoeken.

De zeventien gepubliceerde verzoeken laten zien dat slechts twee verzoeken binnen vier weken zijn beantwoord. Mocht het antwoord op het ingediende verzoek na vier weken niet klaarliggen, dan mag de overheid de periode onder voorwaarden met twee weken verlengen, namelijk als het gaat om een omvangrijk of complex verzoek. Die verlenging heeft Velsen vaak nodig: over vier van de zeventien gepubliceerde verzoeken deed Velsen vijf of vijfenhalve week. Het is de vraag of die verzoeken daadwerkelijk complex zijn.

Volgens de woordvoerder duurt het voor de gemeente Velsen in 26 procent van de tachtig gevallen langer dan zes weken. Omdat er binnen de overige 74 procent ook verzoeken zitten die weer zijn ingetrokken, zorgt die 26 procent voor een vertekend beeld.

Vertrouwen

Regelmatig is er nog veel meer tijd nodig om tot beantwoording te komen, en dat leidt tot wantrouwen. Raadslid Floor Bal (Liberaal Blauw) diende een Woo-verzoek in waarmee hij documenten over de pontverbinding over het Velsens deel van het Noordzeekanaal opvroeg. Begin november 2023 werd zijn verzoek officieel geregistreerd. In december 2023 had het antwoord klaar moeten liggen, maar uiteindelijk werden de documenten pas 25 april 2024 openbaar. „Het vertrouwen daalt mede door deze gang van zaken tot een minimum”, zegt Bal.

Een ander verzoek dat dit jaar al maanden in behandeling is, heeft betrekking op het locatieonderzoek voor een azc in Santpoort-Zuid. Dat verzoek werd op 23 februari 2024 ingediend. Een maand later gaf Velsen aan dat de beslistermijn werd verlengd met twee weken. Vervolgens bleek dat door een technische fout de mailboxen van oud-werknemers van de gemeente zijn gewist en een deel van het verzoek voorlopig niet beantwoord kan worden.

Volgens de gemeentewoordvoerder komt het regelmatig voor dat de beslisterijn om verschillende redenen, zoals het opvragen van gegevens buiten de eigen organisatie, tijdelijk wordt stopgezet. „In dat geval kan het antwoord op het verzoek na meer dan zes weken nog steeds binnen de beslistermijn liggen, omdat ‘ie dus tijdelijk opgeschort is geweest.”

De blunder met demails is 13 juni besproken tijdens een vergadering van de gemeenteraad. Mevrouw Greveling, een inwoner van Santpoort-Zuid die niet het Woo-verzoek over het azc-onderzoek indiende, kwam inspreken.

„Persoonlijk heb ik de gemeente Velsen het afgelopen jaar leren kennen als een gemeente die weliswaar zegt open en transparant te zijn, maar die op allerlei manieren inwoners en de gemeenteraad niet juist of niet volledig informeert. En die verzoeken op grond van de Wet open overheid structureel veel te laat afhandelt, terwijl die openbaarheid van informatie nota bene een grondwettelijke plicht is!”, aldus Greveling. Daar wijst ook Open State-directeur Wiemers op: openbare overheidsinformatie is een mensenrecht.

Wat is een Woo-verzoek?

Met een Woo-verzoek (Wet open overheid) kan overheidsinformatie worden opgevraagd, want men heeft recht op die informatie. Iedereen kan kosteloos een Woo-verzoek indienen, maar er zijn voorwaarden aan het indienen verbonden.

De Wet open overheid (Woo) bestaat sinds 1 mei 2022 en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Werkwijze.

Het Woo-verzoek over de azc-locatie in Santpoort-Zuid bestaat uit drie onderdelen. Volgens Wiemers klinkt de vraag van de indiener(s) ‘vrij gericht’. „Als de Woo-coördinator van een bestuursorgaan een dataspecialist is, kan diegene vaak slim de database doorzoeken en binnen een paar seconden de benodigde documenten boven water krijgen.” De Woo-coördinator van Velsen is geen dataspecialist. Volgens de gemeentewoordvoerder kan zij moeilijk documenten in het systeem vinden. Dat systeem geeft dus ook niet aan hoe veel verzoeken er binnen vier weken zijn behandeld.

Wat Open State merkt is dat er in Nederland geen uniforme werkwijze is als het op de Woo aankomt. Veel gemeenten en andere delen van de overheid hebben hun eigen aanpak. Volgens Wiemers gaat het afhandelen van Woo-verzoeken in Nederland dan ook ‘klungelig’.

Open State Foundation is een van de partijen die eind januari een brief naar Den Haag stuurde over de open overheid. Daarin wordt gesteld dat het niet goed gaat met de transparantie: 'Het duurt doorgaans vele maanden voordat een zogeheten Woo-verzoek behandeld is (bij ministeries is de gemiddelde tijd 172 dagen oftewel bijna een halfjaar, red.), veel documenten worden op oneigenlijke gronden niet vrijgegeven of zijn door veelvuldig lakken onleesbaar geworden.' De briefschrijvers riepen de toen formerende partijen op te zorgen dat de Woo beter gaat functioneren.

Overzicht.

Volgens inspreker Greveling is het overzicht van de verzoeken die Velsen publiceerde rommelig. Velsen heeft per jaar een webpagina met openbaar gemaakte documenten. Open State pleit voor een dashboard waarop niet alleen gepubliceerde verzoeken te zien zijn, maar ook verzoeken die ingediend zijn en die nog in behandeling zijn. Zo krijgen ambtenaren, journalisten en burgers een compleet en duidelijk overzicht.